PROVEDBENA ODLUKA KOMISIJE (EU) 2020/1265

od 9. rujna 2020.

o dopuštanju Njemačkoj da odobri biocidne proizvode koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* za potrebe zaštite kulturne baštine

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2020) 6028)

(Vjerodostojan je samo tekst na njemačkom jeziku)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 528/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o stavljanju na raspolaganje na tržištu i uporabi biocidnih proizvoda ([1]), a posebno njezin članak 55. stavak 3.,

nakon savjetovanja sa Stalnim odborom za biocidne proizvode,

budući da:

(1) Prilog I. Uredbi (EU) br. 528/2012 sadržava aktivne tvari koje imaju povoljniji profil u pogledu okoliša ili zdravlja ljudi ili životinja. Stoga se proizvodi koji sadržavaju te aktivne tvari mogu odobriti prema pojednostavnjenom postupku. Dušik je uvršten u Prilog I. Uredbi (EU) br. 528/2012 uz ograničenje da se upotrebljava u ograničenim količinama u spremnicima za neposrednu uporabu.

(2) U skladu s člankom 86. Uredbe (EU) br. 528/2012 dušik je odobren kao aktivna tvar za uporabu u biocidnim proizvodima vrste 18, „Insekticidi" ([2]). Biocidni proizvodi koji se sastoje od tako odobrenog dušika odobreni su u nekoliko država članica, uključujući Njemačku, i isporučuju se u plinskim bocama ([3]).

(3) Dušik se može dobiti i *in situ* iz okolnog zraka. Dušik dobiven *in situ* trenutačno nije odobren za uporabu u Uniji te nije naveden u Prilogu I. Uredbi (EU) br. 528/2012 niti je uvršten na popis aktivnih tvari obuhvaćenih programom pregleda postojećih aktivnih tvari u biocidnim proizvodima iz Priloga II. Delegiranoj uredbi Komisije (EU) br. 1062/2014 ([4]).

(4) U skladu s člankom 55. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 528/2012 Njemačka je 24. travnja 2020. Komisiji podnijela zahtjev za odstupanje od članka 19. stavka 1. točke (a) te uredbe kojim traži da joj se dopusti da odobri biocidne proizvode koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* iz okolnog zraka za potrebe zaštite kulturne baštine („zahtjev").

(5) Kulturnu baštinu može oštetiti velik broj štetnih organizama, od insekata do mikroorganizama. Prisutnost tih organizama ne samo da može uzrokovati gubitak kulturnog dobra, već predstavlja i rizik od širenja tih štetnih organizama na druge predmete koji se nalaze u blizini. Bez odgovarajuće obrade moglo bi doći do nepopravljivog oštećenja predmetâ, čime bi se ozbiljno ugrozila kulturna baština.

(6) Dušik dobiven *in situ* upotrebljava se za stvaranje kontrolirane atmosfere s vrlo niskom koncentracijom kisika (anoksija) u trajnim ili privremenim hermetičkim šatorima ili komorama za obradu namijenjenima kontroli štetnih organizama koji se nalaze na predmetima kulturne baštine. Dušik se odvaja iz okolnog zraka i ubrizgava u šator ili komoru za obradu, pri čemu se udio dušika u atmosferi povećava na približno 99 % te time gotovo u potpunosti istiskuje kisik. Vlažnost dušika ubrizganog u prostor za obradu određuje se ovisno o potrebama predmeta koji se obrađuje. Štetni organizmi ne mogu preživjeti u uvjetima stvorenima u šatoru ili komori za obradu.

([1]) SL L 167, 27.6.2012., str. 1.

([2]) Direktiva Komisije 2009/89/EZ od 30. srpnja 2009. o izmjeni Direktive 98/8/EZ Europskog parlamenta i Vijeća radi uvrštenja dušika kao aktivne tvari u njezin Prilog I. (SL L 199, 31.7.2009., str. 19.).

([3]) Popis odobrenih proizvoda dostupan je na: https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1062/2014 od 4. kolovoza 2014. o programu rada za sustavni pregled svih postojećih aktivnih tvari sadržanih u biocidnim proizvodima iz Uredbe (EU) br. 528/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 294, 10.10.2014., str. 1.).

(7) Prema informacijama koje je dostavila Njemačka, uporaba dušika dobivenog *in situ* čini se jedinom učinkovitom tehnikom za kontrolu štetnih organizama koja se može upotrebljavati na svim vrstama materijala i kombinacija materijala prisutnih u kulturnim ustanovama bez rizika od njihova oštećenja.

(8) Metoda anoksije ili promijenjene/kontrolirane atmosfere navedena je u normi EN 16790:2016 „Očuvanje kulturne baštine – Integrirano upravljanje zaštitom od štetnika u zaštiti kulturne baštine”, a dušik u toj normi opisan je kao „najviše upotrebljavan” za postizanje anoksije.

(9) Postoje i druge tehnike kontrole štetnih organizama, kao što je obrada niskim temperaturama, toplinska obrada i obrada zagrijanim zrakom kontrolirane vlažnosti. Nadalje, u tu se svrhu mogu upotrebljavati i druge aktivne tvari. Međutim, prema navodima Njemačke, svaka od tih tehnika ima svoja ograničenja u pogledu materijala na kojima se može koristiti.

(10) Kako je navedeno u zahtjevu, obrada biocidnim proizvodima koji sadržavaju druge aktivne tvari ostavlja ostatke na obrađenim predmetima koji se potencijalno postupno oslobađaju u okoliš i predstavljaju rizik za zdravlje ljudi. To posebno vrijedi za kulturne predmete izložene u muzejima i dokumente dostupne na uvid u arhivima i knjižnicama.

(11) Prema informacijama koje je dostavila Njemačka, postupci termičkog šoka (zamrzavanje ili toplinska obrada) uzrokuju neželjene učinke na brojnim materijalima. Povećanjem ili smanjenjem temperature mogu se nepovratno oštetiti predmeti kulturne baštine.

(12) Prema informacijama iz zahtjeva, uporaba dušika u bocama nije odgovarajuća alternativa za kulturne ustanove zbog nedostataka u pogledu praktičnosti njegove primjene. Boce je zbog njihova ograničenog kapaciteta potrebno često prevoziti, a treba osigurati i odvojen prostor za njihovu pohranu. Nadalje, zbog težine potrebne količine boca postoji rizik od pretjeranog opterećivanja podova u određenim povijesnim zgradama muzeja. Osim toga, obrada dušikom u bocama ne omogućuje kontrolu relativne vlažnosti u prostoru za obradu, što je nužno pri obradi određenih materijala.

(13) Zahtjev da kulturne ustanove primjenjuju nekoliko tehnika za kontrolu štetnih organizama, od kojih svaka odgovara određenim materijalima i predmetima, umjesto da primjenjuju jednu već isprobanu tehniku koja odgovara svim materijalima, podrazumijeva dodatne troškove za kulturne ustanove te im otežava postizanje cilja prestanka uporabe opasnih aktivnih tvari u okviru njihova integriranog upravljanja zaštitom od štetnika.

(14) Rasprave o mogućem odstupanju u skladu s člankom 55. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 528/2012 u pogledu dušika dobivenog *in situ* održane su 2019. tijekom nekoliko sastanaka ([5]) Komisijine stručne skupine nadležnih tijela za biocidne proizvode.

(15) Osim toga, nakon prvog, sličnog zahtjeva Austrije za odstupanje u pogledu proizvoda koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ*, Europska agencija za kemikalije provela je na zahtjev Komisije javno savjetovanje o tom zahtjevu, čime je svim zainteresiranim stranama omogućeno da iznesu svoje mišljenje. Velika većina zaprimljenih odgovora, od njih 1487, bila je za odstupanje. U brojnim odgovorima istaknuti su nedostaci dostupnih alternativnih tehnika: termička obrada može oštetiti određene materijale; uporabom drugih aktivnih tvari na artefaktima se stvaraju toksični ostaci koji se postupno oslobađaju u okoliš; uporaba dušika u bocama ne omogućuje kontrolu relativne vlažnosti u prostoru za obradu, što je nužno pri obradi određenih materijala.

(16) Dvije međunarodne organizacije koje zastupaju muzeje i mjesta kulturne baštine, točnije Međunarodno vijeće muzeja i Međunarodno vijeće za spomenike i spomeničke cjeline, izjavile su da namjeravaju podnijeti zahtjev za uključivanje dušika dobivenog *in situ* u Prilog I. Uredbi (EU) br. 528/2012, čime bi se državama članicama omogućilo da proizvode koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* odobre bez potrebe za odstupanjem u skladu s člankom 55. stavkom 3. te uredbe. Međutim, za provedbu ocjene takvog zahtjeva, uvrštavanje tvari u Prilog I. Uredbi (EU) br. 528/2012 i dobivanje odobrenja za proizvod, potrebno je vrijeme.

(17) Iz zahtjeva je vidljivo da u Njemačkoj nisu dostupne odgovarajuće alternative jer trenutačno raspoložive alternativne tehnike imaju nedostatke zbog njihove neprikladnosti za obradu svih materijala ili u pogledu praktičnosti njihove primjene.

([5]) 83., 84., 85. i 86. sastanak Komisijine stručne skupine predstavnika nadležnih tijela država članica za provedbu Uredbe (EU) br. 528/2012, održani redom u svibnju 2019., srpnju 2019., rujnu 2019. i studenome 2019. Zapisnici sa sastanaka dostupni su na https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

(18) Na temelju svih navedenih argumenata primjereno je zaključiti da je dušik dobiven *in situ* ključan za zaštitu kulturne baštine u Njemačkoj te da nije dostupna odgovarajuća alternativa. Njemačkoj bi stoga trebalo omogućiti da odobri stavljanje na raspolaganje na tržištu i uporabu biocidnih proizvoda koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* za potrebe zaštite kulturne baštine.

(19) Za evenutalno uvrštavanje dušika dobivenog *in situ* u Prilog I. Uredbi (EU) br. 528/2012 i naknadno odobrenje država članica za proizvode koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* potrebno je vrijeme. Stoga je primjereno dopustiti odstupanje za razdoblje u kojem bi se dovršili temeljni postupci,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Njemačka može do 31. prosinca 2024. odobriti stavljanje na raspolaganje na tržištu i uporabu biocidnih proizvoda koji se sastoje od dušika dobivenog *in situ* za potrebe zaštite kulturne baštine.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Saveznoj Republici Njemačkoj.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. rujna 2020.

Za Komisiju
Stella KYRIAKIDES
Članica Komisije